

Илюстрирана
ЕНЦИКЛОПЕДИЯ
ДИНОЗАВРИТЕ

СЪДЪРЖАНИЕ

Невероятните динозаври 4

**ГЛАВА ПЪРВА:
ЕПОХАТА НА ДИНОЗАВРИТЕ** 6

Вкаменелости 8

Животът във водата 10

Първите влечуги 12

Различните динозаври 14

Люспи и пера 16

Стаден живот 18

Динозавърски яйца 20

Бързи и бавни 22

Краят на динозаврите 24

Възходът на бозайниците 26

**ГЛАВА ВТОРА:
МЕСОЯДНИ ДИНОЗАВРИ** 28

Дилофозавър 30

Алозавър 32

Цератозавър 34

Спинозавър 36

Компсогнатус 38

Дейнонихус 40

Тиранозавър 42

Дейнохейрус 44

Каудиптерикс 46

Археоптерикс 48

**ГЛАВА ТРЕТА:
РАСТИТЕЛНОЯДНИ ДИНОЗАВРИ** 50

Диплодок 52

Аржентинозавър 54

Игуанодон 56

Паразауролофус 58

Пситакозавър 60

Пахицефалозавър 62

Трицератопс 64

Стегозавър 66

Бореалопелта 68

Анкилозавър 70

**ГЛАВА ЧЕТВЪРТА:
ВЛЕЧУГИ ВЪВ ВЪЗДУХА И ВОДАТА** 72

Тупандактил 74

Птеранодон 76

Кетцалкоатъл 78

Псефодерма 80

Елазмозавър 82

Кронозавър 84

Стеноптеригиус 86

Саркозухус 88

Мозазавър 90

Архелон 92

Речник 94

Азбучен показалец 96

НЕВЕРОЯТНИТЕ ДИНОЗАВРИ

Преди милиони години по Земята бродели влечуги, наречени динозаври. За разлика от днешните влечуги, гущери и крокодили някогашните динозаври са били много по-големи, по-свирепи и по-чудати от всички влечуги, които можем да видим днес. Научете повече за невероятните динозаври – от тиранозавъра до диплодока.

Месоядни динозаври

Дребните месоядни динозаври преследвали насекоми или жаби. Големите месоядни пък използвали острите си зъби и нокти, за да убиват други динозаври, риби или бозайници.

Азиатският ихтиовенатор се хранел с риба и летящи влечуги.

Акрокантозавърът бил месояден динозавър, дълъг цели 11 метра.

Растителноядни динозаври

Растителноядните динозаври се хранели с листа, плодове и ядки. Освен да намират храна, те трябвало да се крият и от острите челюсти на месоядните. Някои умеели да бягат бързо, а други били твърде едри или бодливи, за да бъдат изядени.

Гигантспинозавърът имал дълги шипове на раменете, които не позволявали на месоядните динозаври да го захаят.

Подобно на всички динозаври и той имал четири крайника.

Във въздуха и водата

Докато многобройни динозаври стъпвали тежко по земята или препускали из полетата, във въздуха летели други влечуги, понесени от широките си крила. Плуващите пък в океаните влечуги поглъщали риби, калмари или себеподобни.

Крилата на летящите влечуги достигали размах до 11 м.

ЕПОХАТА НА ДИНОЗАВРИТЕ

Първите динозаври се появили преди 233 милиона години. В продължение на хиляди векове на планетата ни живеели около 1000 вида динозаври. Под „вид“ разбираме група животни, които много си приличат. Динозаврите изчезнали преди около 66 милиона години.

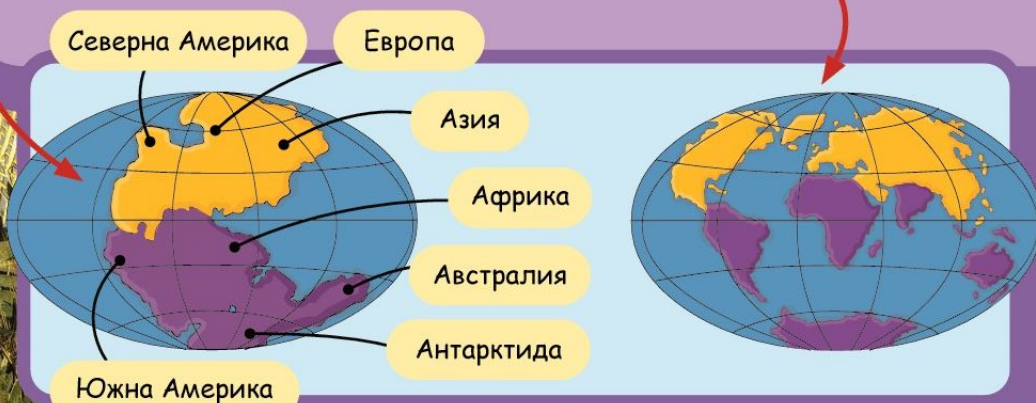
Алтиринусът живял преди 100 милиона години (между 107 и 100 милиона).

Променящата се Земя

Повърхността на Земята е изградена от гигантски скални плочи, които се движат много бавно върху разтопените отдолу скали. В продължение на милиони години тези плочи постепенно променят формата на континентите.

По времето на първите динозаври всички континенти били слети заедно и образували един суперконтинент.

Континентите придобили днешните си очертания едва преди 5 милиона години.

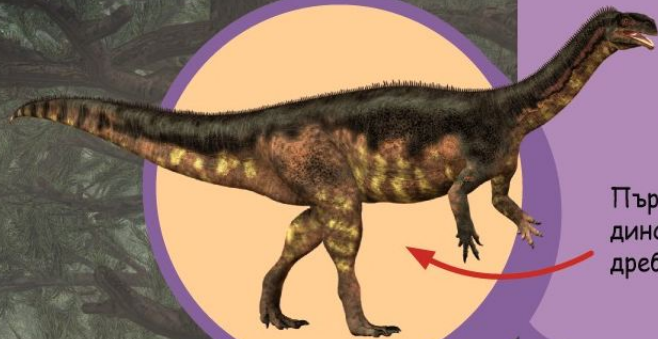

Променящи се динозаври

В продължение на милиони години всички живи същества се променяли на външен вид. Тази бавна промяна се нарича еволюция. Появявали се и се развивали нови видове динозаври, а други измирали.

Първите растителноядни динозаври били съвсем дребни.

Милиони години по-късно се появили огромни растителноядни динозаври с изключително дълги шии.

ЖИВЕЕЛ В ЗЕМУТЕ,
КОУТО ДНЕС НАРИЧАМЕ
АЗИЯ.

АЛТИРИНУС

КОЛКО БИЛ ГОЛЯМ: от 6 до 7 метра дължина

КЪДЕ ЖИВЕЕЛ: в гористите територии на Азия

С КАКВО СЕ ХРАНЕЛ: с листа, плодове и семена

КОГА Е ЖИВЯЛ: преди 107 до 100 милиона години

ВКАМЕНЕЛОСТИ

За съществуването на динозаврите знаем благодарение на вкаменелостите. Вкаменелостите (или фосили) са останки от животни и растения, загинали преди много, много време. Ако внимателно изследваме намерената вкаменелост, можем да разберем какви са били размерът и формата на животното. Мястото, където е намерен фосилът, ни подсказва къде е живяло животното.

ИНГЕНТИЯ

КОЛКО БИЛ ГОЛЯМ: 7 до 10 метра дължина
КЪДЕ ЖИВЕЕЛ: в полетата на Южна Америка
С КАКВО СЕ ХРАНЕЛ: с листата на храсти
КОГА Е ЖИВЯЛ: преди 210 до 205 милиона години

Как се образуват вкаменелости

Когато умре някое животно, тялото му обикновено изгнива. Но ако бъде затрупано от пясък или кал скоро след смъртта, костите, зъбите и рогата бавно се втвърдяват и се превръщат в камък. Пясъкът или калта също се превръща в камък.

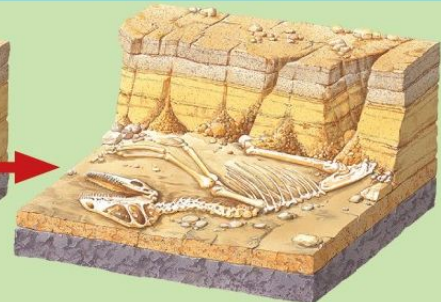
Обикновено са необходими хиляди години, за да се образува вкаменелост.

1. Мъртвият динозавър потъва в езеро, блато или в морето.

2. Меките части на тялото му изгниват, но костите се втвърдяват.

3. След милиони години, когато скалата започне да се руши, учените откриват вкаменелост.

Учените, които изучават
вкамелости, се
наричат палеонтолози.

Следи и улики

Не всички вкамелости са от тела. Понякога засипани от пръст и втвърдени в камък се оказват отпечатъци от стъпките на динозавър. Възможно е да открием динозавърски яйца, гнезда и дори изпражнения!

Размерът и разстоянието между отпечатъците на динозаврите ни подсказват колко големи са били стъпалата и колко дълги — краката му.

Тази вкамелост
принадлежи на
динозавър от вида
ингентия.

ЖИВОТЪТ ВЪВ ВОДАТА

Нашата планета се е образувала преди 4,5 милиарда години. Дълго време на Земята не е имало живот. Преди 3,5 милиарда години обаче в океаните се появили дребни, прости по устройство живи същества. Те дали началото на всичко – от динозаврите до хората и дърветата.

Най-ранните животни

Когато говорим за животни, имаме предвид живи същества, които се движат, хранят се с други живи същества и дишат кислород от въздуха или водата. Първите примитивни животни се развили в океаните преди около 665 милиона години.

Преди около 500 милиона години в океаните вече изобилствало от най-различни животни.

ДИПЛОКАУЛУС

КОЛКО БИЛ ГОЛЯМ: 80 до 100 сантиметра дължина

КЪДЕ ЖИВЕЕЛ: във и край водите на Северна Америка и Африка

С КАКВО СЕ ХРАНЕЛ: с риби и насекоми

КОГА Е ЖИВЯЛ: преди 306 до 255 милиона години

Четири крака

Първите четирикраки животни се появили в океаните преди 370 милиона години. Земноводните били едни от най-ранните. Те умеели нещо невероятно: макар да се раждат във водата, когато пораснат, могат да дишат въздух и да живеят и на сушата.

Всички днешни животни с четири крака (или два крака и две ръце, или крила) — са еволюирали от примитивни четириноги животни като този красигиринус.

Диплокаулусът бил земноводно, подобно на днешните жаби.

ЧетириТЕ му крака ГРЕБЕЛИ във водата, но МОЖЕЛИ да ходят и по сушата.